

***В. І. Павлуцька,**
студентка V курсу 3 групи
Слідчо-криміналістичного інституту,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ЦІЛІ ПОКАРАННЯ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Виходячи зі взаємозв'язку кримінально-виконавчого права та кримінального права варто зазначити, що кримінальне право є базовою галуззю знань для кримінально-виконавчого, адже визначає: поняття, цілі, підстави кримінальної відповідальності; цілі й систему покарань, зміст окремих видів покарань; підстави звільнення від покарань тощо. Кримінально-виконавче право деталізує в, свою чергу, закладені в кримінальному праві зміст видів покарань [2, с. 8]. Тобто кримінально-виконавче право регламентує процесуальну частину призначеного покарання шляхом встановлення порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань.

Оскільки Кримінально-виконавчий кодекс України (далі – КВК України) регламентує процедуру виконання та відбування покарання, варто було б припустити, що кінцева мета кримінально-виконавчого законодавства мала б перекликатись з метою покарання, в цьому б проявлялась єдність та взаємозв'язок цих галузей. Однак законодавець чомусь вирішив інакше та визначив метою покарання кару, виправлення та загальну і спеціальну превенцію. А метою кримінально-виконавчого законодавства – захист інтересів особи, суспільства та держави.

У тексті ч. 1 ст. 1 КВК України зазначено, що виправлення, ресоціалізація, запобігання злочинам та тортурам виступають засобами досягнення мети кримінально-виконавчого законодавства [1]. Коротко розглянемо ці заходи: 1) вказівка на запобігання тортурам відображає намір українського законодавця привести процес виконання-відбування покарання у відповідність до міжнародних стандартів поводження з ув'язненими, забезпечити неухильне дотримання прав і основних свобод людини [2, с. 21]; 2) загальна превенція розрахована на нестійких суб'єктів, адже для правослухняної людини важелем стримувань є совість та правосвідомість, а для особи злочинця – це тільки негативна сторона його ремесла; 3) спеціальна превенція має два шляхи – як мінімум – це ізоляція, в якій особа фізично не зможе вчиняти злочини, а як максимум – юридичне виправлення (моральне виправлення ніяк не можна ідентифікувати, адже це психологічний фактор); 4)

виправлення засудженого – процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки; 5) ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально нормативного життя в суспільстві. Необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого [1]. Процес виправлення та ресоціалізації досягається спільними зусиллями усіх суб'єктів кримінально-виконавчого права.

Не впадаючи в полеміку стосовно того чи «кара» і «покарання» це синоніми, чи кара це тільки спосіб залякування або ще й спосіб виховання, ми підтримуємо точку зору науковців, які вважають, що кара полягає в обмеженні прав і свобод засудженого. Так, О. М. Омельчук, займаючись проблемою призначення покарання, зазначає також, що «суть покарання полягає в тому, що засуджений зазнає кари за вчинений злочин, тобто фактичних втрат і обмежень» [4, с. 344]. Така точка зору обґрунтована та підтверджена прикладами з судової практики в статті «Кара в теорії і практиці кримінального права». Її автор Н. Л. Березовська кару визначає як не відплату за вчинений злочин, а певні обмеження примусового характеру [5, с. 150].

У ч. 3 ст. 50 КК України зазначено, що покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність. З цього випливає, що про співрозмірність між покаранням та вчиненим злочинним діянням мова не йде, адже, наприклад, за вбивство у нас немає смертної кари, і принцип таліону буде призводити тільки до вчинення нових злочинів.

Вектор реформування кримінально-виконавчого законодавства спрямований на виправлення засудженого, а не на кару і знаходження якоїсь ефемерної соціальної рівноваги та відчуття справедливості. І це правильний напрямок.

Підсумовуючи, зазначимо, що кара як мета покарання – це вже пережиток минулого, адже за радянських часів система установ виконання покарань була значно гіршою за умовами та ставленням адміністрації, а «виправлення» полягало в обов'язковій праці і тиску з боку адміністрації. І як тоді здавалось, кара відновлювала соціальну рівновагу і перевиховувала злочинця. Зараз кара розглядається як обмеження прав і свобод засудженого. В ч. 1 ст. 50 КК України суттю покарання є примусове обмеження з боку держави прав і свобод засудженого, отже, поняття «кари» абсолютно розчинилось в суті поняття «покарання».

Вважаємо, що було б доцільно внести зміни в ч. 2 ст. 50 КК України та як мету покарання залишити тільки виправлення та спеціальну і загальну превенцію. А в ч. 1 ст. 1 КВК України метою кримінально-виконавчого законодавства зазначити: виправлення, ресоціалізацію та спеціальну і загальну превенцію задля забезпечення єдності та взаємозв'язку між цими галузями.

Список літератури

1. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 3-4. – Ст. 21.
2. Автухов К. А. Кримінально-виконавче право: навч.-практ. посіб. (для підготовки до іспиту аспірантів, здобувачів та студентів) / К. А. Автухов; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Харків: Право, 2016. – 158 с.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
4. Омельчук О. М. До питання про загальні засади призначення покарання / О. М. Омельчук // Університет. наук. зап. – 2007. – № 2 (22). – 344-348 с.
5. Березовська Н. Л. Кара в теорії і практиці кримінального права / Н. Л. Березовська // Наук. вісн. міжнарод. гуманітар. ун-ту. – Серія: Юриспруденція. – 36. – Наук. пр. – Вип. 6-1. – Т. 2. – Одеса, 2013. – С. 149-151.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батога» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.